

06
10

12.964.

Вол. Дорошенко.

УКРАЇНЬСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА У МОСКВІ.

(1898—1905 pp.).

Те, що колись, у юнацьких часах, видавалося великоважним, чому стільки енергії присвячувано, що стількох нервів коштувало — що воно у порівнянні з подіями, що їх ми переживаємо від 1914 року? Оці світової ваги події витискають геть із пам'яті колишнє, таке дрібне й мізерне проти них. А проте кожному часові свій овоч. Ця наша колишня ніби мізерія на свій час була значним досягненням в українському національному житті, була тим кінцевим ступнем, що його треба було зробити українському громадянству, щоб дійти до теперішнього стану своєї свідомості. Отож, гадаю, що й ті округлині спогадів, що їх іще задержала моя пам'ять, не будуть зайві для історика нашого недавнього минулого.

В Москві здавна було багато високошкільної молоді з України. Приманювала її північна столиця числом і різноманітністю своїх високих шкіл та вченістю їх професорів. Справді, в тих часах — 40 літ тому — лише в Петербурзі та Москві було, крім університетів, стільки інших високих закладів. (Були Духовні Академії в Києві та Казані, повстали подекуди політехніки та й усе!). А щодо професорів, то згадати б тільки з істориків Василя Ключевського, Матвія Любавського, Роберта Віппера, з літературознавців — Миколу Стороженька, фільольогів — Пилипа Фортунатова, філософів — кн. Сергія Трубецького, політико-економів — Олександра Чупрова, природознавців — Климента Тімірязєва, що їх імена були відомі в цілій Росії.

А крім ученості славився професорський склад вищих шкіл Москви ще й своєю поступовістю, лібералізмом, у протилежність до університетів на Україні, які — особливо київський — були гніздами чорносотенщини та обрусительства.

А коли додати ще й те, що в Москві легко було за заробіток та дешеві, а то й безплатні мешкання (згадаймо за фешенебельне Лєпшошкінське „общєжитіє” на Замоскворіччі, а надто за знамениту пролетарську „Ляпінку” на Большой Дмитровці) й обиди (дешеві, а то й безплатні ідальні „Товариства допомоги незаможним студентам”), ріжні підмоги й стипендії, то й зрозуміємо наплив до Москви нашої молоді.

Зокрема студіювало там чимало молоді з Прилуки й Лубень. Навіть зовсім свідомі юнаки воліли далеку й чужу Москву, ніж

